

ỦY BAN NHÂN DÂN HUYỆN THANH TRÌ
TRƯỜNG TIỂU HỌC B THỊ TRẦN VĂN ĐIỂN

BẢN THUYẾT MINH
MÔ HÌNH, SẢN PHẨM THAM DỰ
CUỘC THI NGÀY HỘI CNTT VÀ STEM
HUYỆN THANH TRÌ NĂM 2024

Nhóm tác giả:

- Lê Thị Hiên
- Nguyễn Thúy Hiên
- Nguyễn Thị Hồng Duyên

Đơn vị công tác:

- Trường: Tiểu học B Thị Trần Văn Điển

NĂM HỌC: 2023-2024

UBND huyện Thanh Trì
Trường Tiểu học B Thị Trấn Văn Điển

BẢN THUYẾT MINH MÔ HÌNH, SẢN PHẨM THAM DỰ CUỘC THI
NGÀY HỘI CNTT VÀ STEM HUYỆN THANH TRÌ NĂM 2024

I. Thông tin sản phẩm

- Tên sản phẩm: **“Bản sắc văn hóa vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ”**
- Người dự thi:

STT	Họ và tên	Đơn vị công tác	SĐT	Email
1.	Lê Thị Hiên	Trường TH B TTVD	0985919893	lehen19893@gmail.com
2.	Nguyễn Thúy Hiên	Trường TH B TTVD	0943001297	nguyenthuyhien2330@gmail.com
3.	Nguyễn Thị Hồng Duyên	Trường TH B TTVD	0965566399	duyen3009@gmail.com

II. Thuyết minh

1. Đặt vấn đề

Lãnh thổ Việt Nam trải dài từ Bắc xuống Nam. Mỗi nơi, mỗi vùng miền, mỗi dân tộc đều có những nét riêng về con người, hoạt động sản xuất, phong tục tập quán mà không đâu có và không thể lẫn được với nhau. Trong đó phải kể đến vùng đất Trung du và miền núi Bắc Bộ - nơi có nhiều nét đặc trưng, góp phần tạo nên sự khác biệt về đời sống và hoạt động sản xuất của người dân nơi đây. Trung du và miền núi Bắc Bộ tập trung rất nhiều dân tộc sinh sống như Mường, Thái, Dao, Mông, Tày, Nùng, Kinh,... Mỗi dân tộc đều có tiếng nói, tập quán sinh hoạt và trang phục truyền thống riêng, tạo nên sự đa dạng về văn hóa của vùng.

Gắn với các bài học liên quan tới chủ đề Trung du và miền núi Bắc Bộ cụ thể ở **Bài 5: Dân cư và hoạt động sản xuất ở Trung du và miền núi Bắc Bộ** và **Bài 6: Một số nét văn hóa ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ** trong sách giáo khoa Lịch sử và Địa lí 4 - Bộ Kết nối tri thức với cuộc sống, chúng tôi đã có ý tưởng thiết kế nên mô hình STEM **“Bản sắc văn hóa vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ”**.

BÀI 5 ĐÀN CƯ VÀ HOẠT ĐỘNG SẢN XUẤT Ở VÙNG TRUNG DU VÀ MIỀN NÚI BẮC BỘ

Sau bài học này, em biết:

- Kể được tên một số dân tộc anh em sống ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.
- Nhận ra đặc điểm một số đặc điểm về sự phân bố dân cư ở vùng núi và miền núi Bắc Bộ thông qua các đặc điểm phân bố dân cư.
- Kể được một số đặc điểm của hoạt động sản xuất nông nghiệp ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.

Nhiệm vụ:

Thiên nhiên của vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ có nhiều nét đặc sắc góp phần tạo nên sự khác biệt về đời sống và hoạt động sản xuất của người dân trong vùng.

Hãy nêu những hiểu biết của em về con người và hoạt động sản xuất ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.

Khám phá:

1. Dân cư

- Đọc thông tin và quan sát các hình 1, 2, em hãy kể tên một số dân tộc sinh sống ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.
- Đọc thông tin và quan sát hình 3, em hãy:
  - Chỉ bảng những tỉnh nào có mật độ dân số dưới 100 người/km².
  - Chỉ bảng những tỉnh nào có mật độ dân số trên 100 người/km².
  - Nhận xét về sự phân bố dân cư ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.

Vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ có số dân hơn 14 triệu người (năm 2020). Đây là nơi sinh sống của một số dân tộc như Mường, Thái, Dao, Mông, Tày, Nùng, Kinh... Mỗi dân tộc có tiếng nói, tập quán sinh hoạt và trang phục truyền thống riêng, tạo nên sự đa dạng về văn hóa của vùng.

24

Hình 1. Người Nùng

Hình 2. Người Tày

Trung du và miền núi Bắc Bộ có diện tích rộng nhưng ít dân nên đây là vùng dân cư thưa thớt. Dân cư trong vùng phân bố không đồng đều giữa các tỉnh, giữa khu vực miền núi và khu vực trung du.

Hình 3. Lược đồ mật độ dân số của Việt Nam năm 2020

2. Một số cách thức khai thác tự nhiên

a) Lâm nghiệp

- Đọc thông tin và quan sát hình 4, em hãy cho biết vai trò của rừng đặc biệt quan trọng đối với đời sống và sản xuất của người dân khu vực miền núi Bắc Bộ.

25

Để có thể trồng lúa nước trên đất dốc, người dân ở khu vực miền núi đã và sẽ sớm tạo thành những bậc ruộng, gọi là ruộng bậc thang.

Làm ruộng bậc thang không chỉ giúp người dân đảm bảo nguồn lương thực mà còn hạn chế tình trạng phá rừng làm nương rẫy. Đồng thời, nó giúp của các khu ruộng bậc thang đã thu hút nhiều khách, góp phần thúc đẩy hoạt động du lịch cho vùng.

Em có biết?

Trình tự trồng lúa nước ở vùng núi phía Bắc là: gieo mạ, cấy mạ, chăm sóc mạ, thu hoạch lúa, phơi lúa, xay gạo và chế biến thành cơm.

Hình 4. Ruộng bậc thang ở vùng núi phía Bắc

b) Xây dựng các công trình thủy điện

- Đọc thông tin và quan sát các hình 5, 6, em hãy kể tên và nêu định hướng về một số nhà máy thủy điện ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.

Đông ngòi ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ có tiềm năng lớn để phát triển thủy điện. Nhiều nhà máy thủy điện đã được xây dựng, cung cấp điện phục vụ cho sinh hoạt và sản xuất, đồng thời giảm tải cho vùng đồng bằng.

c) Khai thác khoáng sản

- Đọc thông tin và quan sát các hình 7, em hãy:
  - Xác định tên loại khoáng sản ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.
  - Kể tên một số sản phẩm có nguồn gốc từ khoáng sản của vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.

Khai thác khoáng sản là hoạt động kinh tế quan trọng của vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.

26

BÀI 6 KHAI THÁC SẢN PHẨM Ở VÙNG TRUNG DU VÀ MIỀN NÚI BẮC BỘ

Sau bài học này, em biết:

- Nêu được tên một số sản phẩm của ngành công nghiệp ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.
- Nêu được tên một số sản phẩm của ngành nông nghiệp ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.

Nhiệm vụ:

Không sản phẩm khai thác được dùng làm nguyên liệu và nhiên liệu cho nhiều ngành công nghiệp, tạo nên sự khác biệt về đời sống và hoạt động sản xuất của người dân ở các nơi, sau đó vận chuyển đến thị trường để chế biến.

Hình 4. Lược đồ phân bố các ngành công nghiệp ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ

Luyện tập:

Vào sơ đồ để bày tỏ nhận xét về cách thức khai thác tự nhiên ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ (văn nói, phân bố).

Viễn cảnh:

Đưa đến hình ảnh về một số dân tộc ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ và chia sẻ với các bạn.

27

Lễ hội Gầu Tào là lễ hội truyền thống của người Mông, được tổ chức vào đầu năm, tại nơi bằng phẳng, rộng rãi.

Đây là dịp để người Mông thể hiện niềm vui và lòng tin tưởng vào một năm mới tốt đẹp. Lễ hội Gầu Tào là lễ hội truyền thống của người Tày, Nùng, được tổ chức trên những cánh đồng hoặc khu đất rộng. Cây ruộng là trung tâm, người dân trong làng đi hội, sau đó có các trò chơi dân gian như tung còn, kéo co, đẩy gậy...

Ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ còn có nhiều lễ hội khác như lễ hội Đền Hùng (tỉnh Phú Thọ), lễ hội Chọi trâu (tỉnh Quảng Đông)...

2. Một mùa sản phẩm

- Đọc thông tin và quan sát các hình 8, 9, em hãy:
  - Đặt câu hỏi về sản phẩm của các dân tộc ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.
  - Chỉ bảng các loại hình nghệ thuật đã phân bố ở đâu?

Hạt Thèng là một loại thực phẩm xuất hiện nhiều nhất ở các dân tộc Tày, Nùng, Thái, Mường được tổ chức vào những dịp lễ hội quan trọng.

Thông qua các sản phẩm khác nhau của Thèng, người dân mong muốn những điều may mắn và cuộc sống tốt đẹp.

Hình 1. Người dân đang làm ruộng bậc thang

Hình 2. Người dân đang làm ruộng bậc thang

Hình 3. Lễ hội Gầu Tào

Hình 4. Lễ hội Đền Hùng

28

Tên gọi Mèo?

Hạt Thèng là một loại thực phẩm xuất hiện nhiều nhất ở các dân tộc Tày, Nùng, Thái, Mường được tổ chức vào những dịp lễ hội quan trọng.

Xôi là loại hình múa truyền thống đặc sắc của người Thái, được biểu diễn trong các dịp lễ, hội, ngày vui của gia đình, đồng họ, bản mường... Những điệu múa choa đờng như múa Thái vọng và là niềm tự hào của người Thái.

Hình 5. Người dân đang làm ruộng bậc thang

3. Chợ phiên vùng cao

- Đọc thông tin và quan sát các hình 6, 7, em hãy mô tả cảnh chợ phiên ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.

Chợ phiên ở vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ thường họp vào những ngày nhất định.

Hàng hoá phần lớn là những sản phẩm của người dân địa phương, nhiều nhất là hàng thủ công, công cụ sản xuất, một số món ăn đặc trưng như: thắng cố, cơm lam...

Hình 6. Chợ phiên vùng cao

Hình 7. Chợ phiên vùng cao

29

2. Các nguyên vật liệu làm ra sản phẩm

Khung gỗ

Mặt sàn và các nhận vật bằng tre trúc

Nguồn điện 12V

7 Mô tơ giảm tốc 5V

Mô đun điều chỉnh tốc độ

Dây điện

Dây inox 1mm

3. Nguyên tắc hoạt động, vận hành của các mô hình, sản phẩm dự thi

- Cấp nguồn điện 220V đi qua cục đổi nguồn xuống 12V, từ cục đổi nguồn 12V nối tiếp qua mô đun và đến các mô tơ.
- Các nhận vật được kết nối với mô tơ bằng những sợi dây inox có khớp quay 2 đầu.
- Khi cấp điện mô tơ quay đồng thời kéo các nhận vật chuyển động theo.
- Chúng ta có thể điều chỉnh tốc độ của các nhận vật nhanh chậm bằng nút vặn của mô đun.

III. Giá trị và hiệu quả sử dụng

1. Đối với học sinh:

Mô hình STEM “*Bản sắc văn hóa vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ*” được thiết kế nhằm giúp học sinh hình dung rõ ràng, trực quan sinh động hơn về đời sống, trang phục truyền thống, hoạt động sản xuất như: công việc say lúa, đã gạo chôn, cuốc đất, bở củi, sàng sảy, giã chày đôi,... và một số nét văn hóa đặc trưng như múa khèn, đàn hát, thổi sáo,... của người dân các dân tộc vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ. Học sinh hứng thú, say mê hơn trong giờ học môn Lịch sử và Địa lí; thêm hiểu, thêm yêu bản sắc văn hóa vùng miền và có ý thức giữ gìn, phát huy những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc.

2. Đối với giáo viên:

Mô hình STEM “*Bản sắc văn hóa vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ*” được xem là một đồ dùng dạy học có tính sáng tạo và thẩm mỹ cao, hỗ trợ giáo viên trong quá trình giúp học sinh hình thành kiến thức mới.

3. Hiệu quả đạt được của sản phẩm

- Kỹ thuật: Chỉ tiêu kỹ thuật đạt được ổn định, kết cấu đơn giản dễ hiểu, tận dụng được một số linh kiện có sẵn.
- Kinh tế: Giải pháp có tận dụng một số linh kiện cũ tiết kiệm chi phí sản xuất, đạt hiệu quả cao về kinh tế.
- Sản phẩm tối ưu hóa về mặt mô hình, có tính thẩm mỹ cao.

MỘT SỐ HÌNH ẢNH TRONG QUÁ TRÌNH HOÀN THIỆN SẢN PHẨM

Thanh Trì, ngày 26 tháng 12 năm 2023
Nhóm tác giả

Lê Thị Hiên   Nguyễn Thúy Hiền

Nguyễn Thị Hồng Duyên